

Kompetencia verzus kompetentnosť

Zuzana Schmidt

Materská škola – Óvoda, Nové Zámky

Peter Schmidt

Ekonomická univerzita, Fakulta hospodárskej informatiky, Katedra aplikovanej informatiky

Anotácia: V článku sa venujeme problematike kompetencií, respektíve nesprávne použitiu tohto veľmi frekventovaného pojmu. V poslednom desaťročí pojem „kompetencia“ vytiesnil z pedagogického slovníka všetky roky zaužívané a výstižné slovenské odborné pojmy ako schopnosť, zručnosť či spôsobilosť. Tento invazívny proces mal za následok, že v pojmovom aparáte pedagógov vznikol chaos a pojem kompetencia sa začal zmätočne používať. Našou snahou je poukázať na nedostatky a ako ich odstrániť, aby pekné slovenské pedagogické pojmy týkajúce sa spôsobilostí, zručností, schopností boli znovu zmysluplne využívané.

Kľúčové slová: kompetencia, právomoc, kompetentnosť, spôsobilosť, zručnosť, schopnosť

Abstract: Competence versus Capability. In the article we deal with the issue of competencies, respectively the incorrect use of this very frequent term. In the last decade, the term competence has pushed out of the pedagogical dictionary all the nice and concise Slovak professional terms such as ability, skill or competence. As a result of this invasive process, chaos arose in the conceptual apparatus of educators and the term competence began to be used meaninglessly. Our effort is to point out the shortcomings and how to eliminate them, so that nice Slovak pedagogical concepts related to abilities, skills, suitabilities are meaningfully used again.

Key words: competence, authority, capability, suitability, skill, ability

Úvod

V úvode nášho príspevku sa zameriame na charakteristiku základných pojmov, ktoré budeme ďalej používať. Jednoznačné definovanie pojmov je nevyhnutné na úspešné vykonanie ich porovnania. Slovo kompetencia „*competentiae*“ má pôvod v latinčine a do slovenčiny sa prekladá ako právomoc. V angličtine sa síce slovo *competence* môže v závislosti od kontextu použiť vo význame *spôsobilosť*, ale podstatne častejšie sa *spôsobilosť* prekladá ako *ability*, *suitability* či *capability*. Krátky slovník slovenského jazyka (Kačala, 2003) definuje kompetenciu takto: kompetencia čiže okruh pôsobnosti, právomoc.

Podľa synonymického slovníka slovenčiny (Pisarčíková, 2004) je kompetencia pôsobnosť, oprávnenie, ktoré dáva, poskytuje niekomu právo na niečo napr. nárok, právo (oprávnenie vyplývajúce obyčajne zo zákona), právomoc (oprávnenie rozhodovať vyplývajúce z právnych vzťahov). Rovnako definujú kompetenciu aj ostatné súčasné slovníky slovenského jazyka. Slovník súčasného slovenského jazyka A – G, H – L, M – N z r. 2006, 2011, 2015, definuje kompetenciu ako rozsah pôsobnosti, oprávnenie niečo vykonávať, právomoc a kompetentnosť ako predpoklad, odborný základ na niečo, kvalifikovanosť.

V pedagogickej literatúre sa v posledných rokoch často používa kompetencia vo význame spôsobilosť, čo nie je v súlade s pravidlami slovenského jazyka. Pravdepodobne došlo k nesprávnej interpretácii prekladu z anglického jazyka. Tento jav registruje veľa pedagógov a akademikov a už badať aj prvé pokusy riešenia. Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo vo svojich dokumentoch ako sú *Štandardy pre vnútorný systém zabezpečovania kvality* alebo *Štandardy pre študijný program* jasne definuje význam pojmov nasledovne.

Kompetencia je právomoc, oprávnenie, pôsobnosť, resp. dosah osoby vo vzťahu k úlohe, postupu, procesu, aktivite, za ktorej zabezpečenie nesie zodpovednosť.

Kompetentnosť je odborná spôsobilosť osoby vykonávať danú činnosť, ktorá je výsledkom komplexu vedomostí, zručností a postojov, ktoré si osoba osvojila formálnym a neformálnym vzdelávaním a informálnym učením sa v priebehu získavania vlastných praktických skúseností. Kompetentnosti spolu s vedomosťami a zručnosťami slúžia ako štruktúrne charakteristiky výstupov vzdelávania. Kompetentnosť môžeme chápať aj ako združujúci pojem pre spôsobilosť, schopnosť, zručnosť a pod..

V Pokyne ministra č. 39/2017 je pojem kompetencia použitý vo význame pôsobnosť či právomoc, a jej obsahová náplň sa zameriava na požadované vedomosti a spôsobilosti a preukázanie kompetencií formou kompetentností. Takéto definovanie kompetenčného profilu môžeme charakterizovať ako jednoznačné a výstižné.

Podľa Hrma a Tureka (2003) je možné kompetenciu charakterizovať ako schopnosť (správanie, aktivita alebo komplex činností), ktorá sa vyznačuje vynikajúcimi výsledkami v určitých aktivitách. Kompetencie sú typické znaky aktivít, ktoré sa vyskytujú omnoho častejšie a konzistentnejšie, pokiaľ ide o dosahovanie vynikajúcich výsledkov, ako pri dosahovaní priemerných a slabých výsledkov. Kompetentným sa považuje človek, ktorý disponuje potrebnými zručnosťami, motiváciou, znalosťami, spôsobilosťami atď., požadovanými v danej oblasti. Vychádzajúc z myšlienok Hrma, Tureka či Kurnického (2010) možno kompetenciu interpretovať aj ako správanie, ktoré vedie k vysokej výkonnosti, čo podľa nás nedáva zmysel a zavádza veľkú mieru nejednoznačnosti do pojmového aparátu.

Kompetenciu školský zákon o výchove a vzdelávaní 245/2008 Z.z. vymedzuje ako preukázanú schopnosť využívať vedomosti, zručnosti, postoje, hodnotovú orientáciu a iné spôsobilosti na predvedenie a vykonávanie funkcií podľa daných štandardov v práci, pri štúdiu, v osobnom a odbornom rozvoji jedinca a pri jeho aktívnom zapojení

sa do spoločnosti, v budúcom uplatnení sa v pracovnom a mimopracovnom živote a na jeho ďalšie vzdelávanie.

Kým vo všeobecnosti je kompetencia delegovaná a vychádza zo zákona, kompetentnosť je kvalitatívna vlastnosť, ktorá je buď vrodená, alebo získaná učením a precvičovaním. U učiteľov ZŠ je predpísané VŠ vzdelanie 2. stupňa, čo sa interpretuje nasledovne: *Občan sa stáva učiteľom, čiže získava učiteľské kompetencie (právomoci), po úspešnom absolvovaní štátnej záverečnej skúšky z predpísaných predmetov, na ktorých preukáže svoju kompetentnosť (odbornú spôsobilosť) v danej profesii.* Učiteľ je ten subjekt výchovno-vzdelávacieho procesu, ktorý disponuje kompetenciami aj kompetentnosťami.

Vo väčšine profesií a zamestnaní sa vyžadujú určité kompetentnosti (schopnosti, spôsobilosti, zručnosti), aby dotýčny zamestnanec disponoval príslušnými kompetenciami (právmocami). Sú však aj výnimky ako napríklad poslanci Slovenskej Národnej Rady. Svoje kompetencie získavajú tak, že sú v procese parlamentných volieb riadne zvolení, čiže získajú od voličov potrebný počet hlasov. Voliči im prejavujú dôveru v ich kompetentnosti tým, že im odovzdajú svoj hlas. Poslanci nemusia svoje kompetentnosti pred získaním mandátu preukazovať, stačí keď oslovia potrebný počet voličov. Každý poslanec získava kompetenciu (právmoc) podieľať sa na tvorbe všetkých zákonov, čiže aj tých, ktoré sú z oblasti mimo jeho odborného pôsobenia. Nechceme hodnotiť či je to správne alebo nesprávne, chceme len poukázať na fakt, že kompetencia je delegovaná na základe príslušného zákona a nemusí sa vždy preukázať kompetentnosťami.

Ako rozoznať kompetenciu od kompetentnosti ?

Za najobjektívnejší zdroj informácií o kompetenciách (právach a povinnostiach) učiteľa môžeme považovať príslušný „Školský zákon“ danej doby. Porovnaním školských zákonov od povojnového obdobia až po súčasnosť sme zistili, že čím novší zákon, tým viac paragrafov, odsekov a písmen. Vynára sa otázka, či nárast počtu paragrafov mal pozitívny vplyv na učiteľskú profesiu. Rovnako zaujímavou otázkou je aj to, prečo bolo potrebné rozširovať práva a povinnosti učiteľov, čo k tomu viedlo. Nakoľko sa pojem kompetencia používa len v zákone č. 138/2019 Z.z. a v predošlých sa používali len práva a povinnosti pedagogických pracovníkov, použili sme jednoduchú pomôcku, čím sa dá jednoznačne odlíšiť kompetencia od kompetentnosti.

Na kompetenciu sme sa pýtali „*Má učiteľ právo (povinnosť) na..?*“ a doplnili sme paragrafové znenie zo zákona. Na kompetentnosť sme sa pýtali „*Má učiteľ spôsobilosť, schopnosť na..?*“ a doplnili paragrafové znenie. Napr. § 3 písm. a) znie „*Má učiteľ právo (povinnosť) na zabezpečenie podmienok potrebných na výkon pracovnej činnosti, najmä na ochranu pred prejavmi násillia zo strany detí, žiakov, poslucháčov, zákonných zástupcov alebo iných osôb,...?*“ alebo „*Má učiteľ spôsobilosť, schopnosť na zabezpečenie podmienok potrebných na výkon pracovnej činnosti, najmä na ochranu pred prejavmi násillia zo strany detí, žiakov, poslucháčov, zákonných zástupcov alebo iných osôb,...?*“. Odpoveď je jednoznačná, ide o právo a

teda písmeno a) pojednáva o kompetencii. Niektoré písmená paragrafov sa dali identifikovať jednoducho, ale pri niektorých obe otázky dávali zmysel. V týchto prípadoch môžeme hovoriť aj o kompetenciách aj o kompetentnostiach.

Kompetencie učiteľa

Učiteľ je kľúčovým činiteľom vo výchovno-vzdelávacom procese, preto je na mieste sa mu venovať. Učiteľ prvého stupňa základnej školy je kvalifikovaný a profesionálny pedagóg, ktorý zodpovedá za prípravu, organizáciu, riadenie a výsledky výchovno-vzdelávacieho procesu. Výber správneho, talentovaného učiteľa so všeobecnými a špecifickými vlastnosťami, vynikajúcim osobnostným profilom je nevyhnutným krokom k plnohodnotnému vzdelávaniu žiakov. Učiteľ primárneho vzdelávania má špecifické postavenie medzi kolegami, lebo vyučuje všetky predmety sám a nesmieme pri tom zabudnúť na jeho obrovský prínos vo sfére výchovy. Neobmedzuje sa na kombináciu dvoch predmetov, ale musí zvládnuť teóriu a didaktiku celého výchovno-vzdelávacieho procesu.

„Vo svojej najobecnejšej podobe môže byť učiteľ definovaný ako osoba, ktorá zámerne a cieľavedome, na profesionálnom základe vzdeláva a vychováva ostatných, deti alebo dospelých, na základe spoločensky určených alebo uznaných programov a cieľov“ (Špendla, 1974). Štatút učiteľa definuje učiteľa nasledovne: „Pojem učiteľ sa vzťahuje na každú osobu, ktorá je zodpovedná za výchovu a vzdelávanie žiakov.“ Učiteľ v našom právnom poriadku je definovaný zákonom č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom profesia učiteľa je jednou z deviatich kategórií pedagogických zamestnancov. Podľa § 20 tohto zákona „Učiteľ pri uskutočňovaní školského vzdelávacieho programu poskytuje výchovu a vzdelávanie deťom, žiakom alebo poslucháčom a zodpovedá za kvalitu priebehu a výsledky výchovy a vzdelávania. Aj keď problém nesprávnej interpretácie kompetencií a kompetentností je problémom celého slovenského školského systému, od materských škôl až po univerzity, pokúsime sa problematiku ozrejmiť na príklade kompetenčných profilov učiteľov základných škôl.

Učiteľ prvého stupňa musí mať kvalifikáciu požadovanú Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky podľa Pokynu ministra č. 39/2017, ktorým sa vydávajú profesijné štandardy pre jednotlivé kategórie a podkategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení. Podľa uvedeného pokynu ministra musia mať učitelia prvého stupňa základných škôl predovšetkým vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v špecializácii „učiteľ pre primárne vzdelávanie (učiteľ prvého stupňa základnej školy)“.

Učitelia sú rozdelení do 4 kategórií podľa dosiahnutého kariérneho stupňa:

- A. Začínajúci učiteľ prvého stupňa základnej školy
- B. Samostatný učiteľ prvého stupňa základnej školy
- C. Učiteľ prvého stupňa základnej školy s prvou atestáciou
- D. Učiteľ prvého stupňa základnej školy s druhou atestáciou

Ku každej kategórii sú priradené kompetenčné profily, ktoré majú štruktúru podľa tabuľky 1.

Tabuľka 1. Štruktúra kompetenčného profilu

Oblasti	Kompetencie
1. Žiak	1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka
	1.2 Identifikovať psychologické a sociálne faktory učenia sa žiaka
	1.3 Identifikovať sociokultúrny kontext vývinu žiaka
2. Výchovno-vzdelávací proces	2.1 Ovládať obsah a didaktiku vyučovacích predmetov
	2.2 Plánovať a projektovať vyučovanie
	2.3 Realizovať vyučovanie
	2.4 Hodnotiť priebeh a výsledky vyučovania a učenia sa žiaka
3. Profesionálny rozvoj	3.1 Plánovať a realizovať svoj profesionálny rast a sebarozvoj
	3.2 Stotožniť sa s profesionálnou rolou a školou

Interpretácia kompetencií a kompetentností v kompetenčných profiloch

Každá kompetencia sa v Pokyne ministra č. 39/2017 ďalej dekomponuje na požadované vedomosti, požadované spôsobilosti a pre kategórie B, C, a D aj preukázanie kompetencií. Autori uvedeného pokynu zvolili na jednoznačné prezentovanie potrebných informácií tabuľkovú formu. Ako príklad môžeme uviesť Kompetenciu 1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka, ktorú musí spĺňať začínajúci učiteľ prvého stupňa základnej školy (Tab.2.) a samostatný učiteľ prvého stupňa základnej školy podľa (Tab.3.).

A. Začínajúci učiteľ prvého stupňa základnej školy
Oblasť 1. Žiak

Tabuľka 2. Zložky kompetencie

Kompetencia: 1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka	
Požadované vedomosti	<ul style="list-style-type: none">▪ poznať biologické, psychologické a sociologické aspekty vývinu detí a mládeže▪ poznať metodologické východiská poznávania žiakov, školskej triedy▪ mať základné praktické skúsenosti s identifikáciou individuálnych charakteristík žiakov primárneho vzdelávania
Požadované spôsobilosti	<ul style="list-style-type: none">▪ akceptovať individualitu každého žiaka

B. Samostatný učiteľ prvého stupňa základnej školy
Oblasť 1. Žiak

Tabuľka 3. Zložky kompetencie

Kompetencia: 1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka	
Požadované vedomosti	<ul style="list-style-type: none">▪ poznať zákonitosti psychického vývinu a osobitosti žiaka príslušného vekového obdobia▪ poznať metódy a nástroje identifikácie vývinových a individuálnych charakteristík žiaka
Požadované spôsobilosti	<ul style="list-style-type: none">▪ identifikovať individuálne charakteristiky žiaka a poruchy jeho kognitívneho, afektívneho a psychomotorického vývinu▪ rozumieť individualite každého

*Preukázanie
kompetencií*

žiaka bez predsudkov
a stereotypov

- identifikuje sociálne, morálne a charakterové vlastnosti žiaka, s využitím vhodných (odporúčaných) metód a nástrojov (pozorovanie, rozhovor a pod.)
- interpretuje výsledky pedagogickej diagnostiky¹ a vyvodí závery na optimalizáciu vyučovacích stratégií

Učiteľ pre primárne vzdelávanie (učiteľ prvého stupňa základnej školy) po ovládaní všetkých požadovaných kompetentností disponuje nasledovnými kompetenciami:

Oblasť 1. Žiak

Kompetencia: 1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka

Kompetencia: 1.2 Identifikovať psychologické a sociálne faktory učenia sa žiaka

Kompetencia: 1.3 Identifikovať sociokultúrny kontext vývinu žiaka

Oblasť 2. Identifikovať sociokultúrny kontext vývinu žiaka

Kompetencia: 2.1 Ovládať obsah a didaktiku vyučovacích predmetov

Kompetencia: 2.2 Plánovať a projektovať vyučovanie

Kompetencia: 2.3 Realizovať vyučovanie

Kompetencia: 2.4 Hodnotiť priebeh a výsledky vyučovania a učenia sa žiaka

Oblasť 3. Profesionálny rozvoj

Kompetencia: 3.1 Plánovať a realizovať svoj profesionálny rast a sebarozvoj

Kompetencia: 3.2 Stotožniť sa s profesionálnou rolou a školou

Kompetencie všetkých štyroch kategórií učiteľov sú rovnaké, avšak požadované kompetentnosti na ich uplatňovanie sú rozdielne. Hlavný rozdiel je v preukazovaní kompetencií, ktoré u začínajúceho učiteľa vôbec nie sú požadované, ale napr. u učiteľa s druhou atestáciou sú na úrovni vodcovských kompetentností.

¹ Pedagogická diagnostika je jednou z pedagogických disciplín, ktorá je východiskom pre takmer všetky špecializované oblasti výchovy https://cpppapak-okolie.sk/download/metmat_pedagogicka_diagnostika.pdf

Kľúčové kompetencie (kompetentnosti) vo vzdelávaní

Na zasadnutí Európskej rady v Lisabone v marci 2000 sa dospelo k záveru, že by sa mal vytvoriť európsky rámec na vymedzenie „nových základných zručností“. Pracovné skupiny Európskej komisie vypracovali osem kľúčových kompetencií, ktoré Európsky parlament a Európska rada zverejnila pod názvom „Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie“, kde sú charakterizované kľúčové kompetencie nasledovne.

Komunikácia v materinskom jazyku

Pre komunikáciu v materinskom jazyku považujeme komunikáciu za schopnosť vyjadriť a interpretovať myšlienky, pocity a fakty ústne a písomne (čítanie, hovorenie a písanie) a schopnosť primeranej komunikácie v širokom spektre sociálnych a kultúrnych súvislostí - vo vzdelávaní a odbornej príprave, na pracovisku, doma a vo voľnom čase. *Podľa uvedeného obsahu ide o kompetentnosť.*

Komunikácia v cudzích jazykoch

Komunikácia v cudzom jazyku pokrýva zhruba rovnaké hlavné oblasti ako komunikácia v rodnom jazyku. Základ pre pochopenie, vyjadrenie a interpretáciu myšlienok, pocitov a faktov (čítanie s porozumením, hovorenie, čítanie a písanie) v primeranom rozsahu sociálnych kontextov – v škole, na pracovisku, doma, vo voľnom čase, vo vzdelávaní a odbornej príprave - podľa potrieb alebo potrieb jednotlivca. Komunikácia v cudzom jazyku si vyžaduje aj zručnosti, ako napríklad sprostredkovanie a medzikultúrne porozumenie. Úroveň jazykových znalostí sa môže líšiť v závislosti od jazyka a jazykového prostredia a kultúrneho prostredia jednotlivca. *Podľa uvedeného obsahu ide o kompetentnosť.*

Matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky

Matematická kompetentnosť zahŕňa použitie sčítania, odčítania, násobenia, delenia, percentá a zlomky v hlavových a písomných výpočtoch na vyriešenie rôznych každodenných problémov. Dôraz sa kladie skôr na proces ako na jeho výstup, t. j. na aktivitu a nie na vedomosti. Vedecká kompetentnosť je schopnosť a tendencia využívať vedomosti a metódy na vysvetlenie prírodného sveta. Technologická spôsobilosť je zmysluplné uplatňovanie týchto poznatkov a metodiky, keď človek transformuje prírodné prostredie tak, aby vyhovovalo jeho potrebám. *Podľa uvedeného obsahu ide o kompetentnosť.*

Digitálna kompetencia

Digitálna kompetentnosť je sebavedomé a zmysluplné používanie elektronických médií v práci, vo voľnom čase a v komunikácii. Táto kompetentnosť je spojená s logickým a kritickým myslením, pokročilými schopnosťami správy informácií a pokročilými komunikačnými schopnosťami. Medzi zručnosťami v oblasti IKT (informačno-komunikačné technológie) patrí na základnej úrovni vyhľadávanie na internete, hodnotenie, uchovávanie, tvorba, prezentácia a prenos multimediálnych

informácií, ako aj schopnosť komunikovať na sociálnych sieťach. *Podľa uvedeného obsahu ide o kompetentnosť.*

Naučiť sa učiť

„Učiť sa učiť“ znamená schopnosť organizovať a regulovať vlastné vzdelávanie jednotlivo a v skupinách. Zahŕňa to schopnosť efektívne plánovať čas, riešiť problémy, získavať, spracovávať, hodnotiť a integrovať nové vedomosti a aplikovať nové vedomosti a zručnosti v rôznych kontextoch - doma, na pracovisku, vo vzdelávaní a odbornej príprave. Všeobecnejšie povedané, učenie sa silno ovplyvňuje schopnosť jednotlivca riadiť svoju profesionálnu kariéru. *Podľa uvedeného obsahu ide o kompetentnosť.*

Spoločenské a občianske kompetencie

Medziľudské kompetentnosti zahŕňajú všetky druhy správania, ktoré si jednotlivec musí osvojiť, aby sa mohol účinne a konštruktívne zúčastňovať na spoločenskom živote a v prípade potreby riešiť konflikty. Medziľudské zručnosti sú nevyhnutné pre efektívnu osobnú a skupinovú komunikáciu a dajú sa použiť vo verejnom aj súkromnom živote. *Podľa uvedeného obsahu ide o kompetentnosť.*

Iniciatívnosť a podnikavosť

Podnikateľská spôsobilosť má aktívnu a pasívnu súčasť. Zahŕňa tak snahu o dosiahnutie zmeny, ako aj schopnosť prijať, podporovať a uplatňovať inovácie založené na vonkajších faktoroch. Súčasťou podnikateľskej kompetentnosti je zodpovednosť jednotlivca za svoje vlastné činy, pozitívne i negatívne, za rozvoj strategického prístupu, stanovenie a dosahovanie cieľov a za úspech či pád. *Podľa uvedeného obsahu ide o kompetentnosť.*

Kultúrne povedomie a vyjadrovanie

„Kultúrna spôsobilosť“ zahŕňa význam tvorivého vyjadrovania myšlienok, skúseností a pocitov rôznymi spôsobmi vrátane hudby, tanca, literatúry, sochárstva a maľby. *Podľa uvedeného obsahu ide o kompetentnosť.*

Uvedené kľúčové kompetencie, na základe ich obsahu nemôžeme považovať za právomoci ale spôsobilosti, a preto by sa mali označovať ako kľúčové kompetentnosti. Európska komisia odporúča rozvíjať počas povinnej školskej dochádzky, a majú byť základom pre celoživotné vzdelávanie, z čoho vyplýva, že zahŕňa deti od predprimárneho vzdelávania až po študentov na univerzite tretieho veku. Pri každej vekovej kategórii sú predpokladané iné vedomosti, schopnosti, zručnosti a postoje, čiže iná je obsahová náplň pri žiakovi primárneho vzdelávania a iná pri učiteľovi primárneho vzdelávania.

Záver

Z analýzy odborných publikácií, uvedených dokumentov, zákonov a z formálnych aj neformálnych rozhovorov s kolegami a kolegyňami z iných škôl sme presvedčení, že

problematika kompetencií je v súčasnej podobe pre učiteľov nejasná a zmätočná. Aj keď sme v príspevku písali o učiteľoch prvého stupňa primárneho vzdelávania, tento problém sa týka celej pedagogickej obce, všetkých stupňov vzdelávania. V súčasnej spoločnosti, v demokratickom právnom štáte je nevyhnutné, aby boli dodržané zákony a boli jasné právomoci – kompetencie, ako aj požiadavky na učiteľov, čiže spôsobilosti, schopnosti a zručnosti, ktorými by mali disponovať pre efektívne zvládnutie učiteľskej profesie. Preferovanie pojmov prebraných z iných jazykov, ktoré degradujú krásny slovenský jazyk, pričom sa často používajú nesprávne, považujeme za kontraproduktívne. Učitelia by ocenili menej prebraných pojmov, najmä keď sú výstižné odborné pojmy aj v slovenskom jazyku. Samozrejme, je prijateľné určité pojmy z iných jazykov prebrať, ak pre ne slovenský jazyk nemá potrebnú alternatívu. Preferovanie pojmov ako je spôsobilosť, schopnosť, zručnosť namiesto významovo neadekvátneho pojmu kompetencia, by prinieslo sprehľadnenie aktuálnej slovenskej odbornej literatúry a významne pomohlo súčasným ako aj budúcim pedagógom.

LITERATÚRA

FAZEKASOVÁ, E. – GURBALOVÁ, T. n.d. Pedagogická diagnostika ako organická súčasť diagnostického a poradenského procesu v starostlivosti CPPP a P o žiakov s výchovnými a vzdelávacími problémami. Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie [online]. Dostupné na: https://cppedpa-okolie.sk/download/metmat_pedagogicka_diagnostika.pdf

HRMO, R. – TUREK, I. 2003. Kľúčové kompetencie 1. Bratislava: STU, 2003. 178 s. ISBN 80-227-1881-5

KAČALA, J.- PISÁRČIKOVÁ, M.- POVAŽAJ, M. 2003. Krátky slovník slovenského jazyka. 4. dopl. a upr. vyd. Bratislava: Veda 2003. 985 s. ISBN 80-224-0750-X

KURNICKÝ, R. 2010. Kompetencia! Byť či nebyť kompetentný. [online]. [citované 15. augusta 2020]. Dostupné na: <http://www.stcity.sk/kompetencia-byt-ci-nebyt-kompetentny/>

PISÁRČIKOVÁ, M. 2004. Synonymický slovník slovenčiny. 3. nezm. vyd. Bratislava: Veda 2004. 998 s. ISBN 80-224-0801-8

Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo. 2020. Štandardy pre študijný program

ŠPENDLA, V. 1974. Učiteľ a učiteľská profesia. SPN Bratislava 1974

Pokyn ministra č. 39/2017, ktorým sa vydávajú profesijné štandardy pre jednotlivé kategórie a podkategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Mgr. Zuzana Schmidt je učiteľka pôsobiaca v predprimárnom vzdelávaní od roku 1986, na pozíciách učiteľka MŠ aj riaditeľka MŠ. Magisterský titul získala v roku 2020 na Katedre pedagogiky, Pedagogickej fakulty Univerzity Konštantína filozofa v Nitre..

Mgr. Zuzana Schmidt
Materská škola - Óvoda,
Cyrilometódska 42,
940 69 Nové Zámky
e-mail: schmidtzuzka@gmail.com

Ing. Mgr. Peter Schmidt, PhD. je vysokoškolský pedagóg pôsobiaci na EU v Bratislave už 15 rokov. Predtým pôsobil 14 rokov v strednom odbornom školstve. Vysokoškolské magisterské štúdium absolvoval na PF v Nitre a inžinierske štúdium na EU v Bratislave. Titul PhD. získal v roku 2010 v odbore Hospodárska informatika.

Ing. Mgr. Peter Schmidt, PhD.
Ekonomická univerzita
Fakulta hospodárskej informatiky
Katedra aplikovanej informatiky
Dolnozemska cesta 1
852 35 Bratislava
e-mail: peter.schmidt@euba.sk